

WYMAGANIA EDUKACYJNE Rok szkolny 2025/2026

Przedmiot: Geografia

Klasa: klasa VIa, VIb, VIc

Numer programu nauczania: SPCz/22/2025

Nazwa programu nauczania: Program nauczania geografii w szkole podstawowej. *Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Tytuł podręcznika: Planeta Nowa. Podręcznik do geografii dla klasy szóstej szkoły podstawowej.

Imię i nazwisko nauczyciela: Gabriela Marków

I. CELE KSZTAŁCENIA – wymagania ogólne:

1. Wiedza geograficzna. Uczeń:

- posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów,
- zna krajobrazy Polski i świata, ich główne cechy i składniki,
- zna główne cechy środowiska geograficznego Polski, własnego regionu oraz najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
- zna zróżnicowane formy działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowania i konsekwencje oraz dostrzega potrzebę racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody,
- rozumie zróżnicowania przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i kulturowe świata,
- identyfikuje współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz zwięzki i zależności w środowisku geograficznym na wybranych przykładach w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
- określa prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka,
- potrafi zintegrować wiedzę przyrodniczą z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

2. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. Uczeń:

- prowadzi obserwacje i pomiary w terenie, analizuje pozyskane dane i formułuje wnioski na ich podstawie,
- korzysta z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych,
- interpretuje mapy różnej treści,
- określa związki i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, dokonuje uogólnień,
- ocenia zjawiska i procesy społeczno-kulturowe oraz gospodarcze zachodzące w Polsce i różnych regionach świata,
- stawia pytania oraz proponuje rozwiązania problemów dotyczących środowiska geograficznego,
- podejmuje nowe wyzwania oraz racjonalne działania prośrodowiskowe i społeczne,
- rozwija umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej,
- podejmuje konstruktywną współpracę i rozwija umiejętność komunikowania się z innymi,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności geograficzne w życiu codziennym.

3. Kształtowanie postaw. Uczeń:

- rozpoznaje swoje predyspozycje i talenty oraz rozwija pasje i zainteresowania geograficzne,
- łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości,
- przyjmuje postawę szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumie potrzebę racjonalnego w nim gospodarowania,
- rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazuje postawę patriotyczną, wspólnotową i obywatelską,
- kształtuje poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu,
- kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią,
- rozwija zdolność percepcji najbliższego otoczenia,
- rozwija postawę współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowania ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski,
- przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

II. REALIZOWANE TREŚCI:

Współrzędne geograficzne

Ruchy Ziemi

Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

III. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY W KLASYFIKACJI ŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ:

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Współrzędne geograficzne	1. Czym są współrzędne geograficzne?	- wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne	- wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna, - wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa			
	2. Współrzędne geograficzne - ćwiczenia	- wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią, - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne	- wymienia cechy południków i równoleżników, - podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych	- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie, - odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych	- określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy, - wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej, - oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi, - wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za	- wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS

					pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze	
II. Ruchy Ziemi	1. Ziemia w Układzie Słonecznym	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym, - wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od Słońca do najdalszej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa, - podaje różnicę między gwiazdą a planetą 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje budowę Układu Słonecznego 	
	2. Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi, - określa czas trwania ruchu obrotowego, - demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli, - wyjaśnia znaczenie terminu „górowanie Słońca” 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi, - omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą, - omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji, - określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak: pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych - określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych - wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca

	3. Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi, - demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli, - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku 	- podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg linii zmiany daty, - przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji, - wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi 	- wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej	- wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
	4. Strefy oświetlenia Ziemi	- wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi	- wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie	- wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi	- charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku	
III. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy	1. Położenie i ukształtowanie powierzchni Europy	<ul style="list-style-type: none"> - określa położenie Europy na mapie świata - wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie 	- opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej	- porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy	- wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji
	2. Wulkany i trzęsienia ziemi na Islandii	- wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wyjaśnia znaczenie terminów: wulkan, 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej - wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i 	- wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii	- wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii

			magma, erupcja, lawa, bazalt	wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej		
	3. Zróżnicowanie klimatyczne Europy	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej - wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych - podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii - omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie - omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu - podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych
	4. Podział polityczny Europy	<ul style="list-style-type: none"> - podaje liczbę państw Europy - wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. 			
	5. Rozmieszczenie ludności. Starzenie się społeczeństw	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy - wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia - wskazuje na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności - przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy - analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy 		

		<p>rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia starzejące się kraje Europy 	<p>kontynentów na podstawie wykresów</p>			
	<p>6. Zróżnicowanie ludności Europy. Migracje</p>		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny migracji ludności - wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie 		<ul style="list-style-type: none"> - porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się - przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy - analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy - opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy - ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów
	<p>7. Wielkie miasta Europy: Paryż i Londyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego - wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata - porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście - omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii

IV. Gospodarka Europy	1. Rolnictwo Danii i Węgier					
	2. Przemysł i usługi we Francji	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zadania i funkcje przemysłu - wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji - podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji - charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji
	3. Energetyka w Europie	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu - rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie - podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XXI w. na podstawie wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych - omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
	4. Turystyka w Europie Południowej	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii - wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej 	

V. Sąsiedzi Polski	1. Zmiany w przemyśle Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce - wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. - analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii - charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii - udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych
	2. Turystyczne atrakcje Czech i Słowacji	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji - wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji - opisuje przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji na podstawie fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> - udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym
	3. Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Litwy i Białorusi	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi - przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii 	
	4. Współczesne problemy Ukrainy	<ul style="list-style-type: none"> - omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia surowce 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje społeczne i gospodarcze konsekwencje konfliktów na Ukrainie - charakteryzuje atrakcje

		<p>mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej</p>	<p>- wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę</p>			<p>turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii</p>
	<p>5. Zróżnicowanie przyrodnicze i gospodarcze Rosji</p>	<p>- wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji - wymienia surowce mineralne Rosji</p>		<p>- omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej</p>		
	<p>6. Relacje Polski z sąsiadami</p>	<p>- wskazuje na mapie sąsiadów Polski - wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami</p>		<p>- charakteryzuje relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł</p>	<p>- opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł</p>	<p>- uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski - przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji</p>